

Bokredaktör: Gun Berfelt Tel: 08-790 34 80

Omfattande uppslagsverk om brännskadevård

David N Herndon, ed. **Total burn care**. 597 sidor. London: W B Saunders, 1996. ISBN 0-7020-1827-9.

Recensent: Folke Sjöberg, docent, brännskadeavdelningen, hand- och plastikkirurgiska kliniken samt anestesioch intensivvårdskliniken, Universitetssjukhuset, Linköping.

Författaren professor David Herndon, verksam vid Shriners Burn Institute (Hospital for Crippled Children) i Galveston, Texas, USA, har i denna bok försökt skapa ett heltäckande uppslagsverk för den brännskadeintresserade läkaren och sköterskan och i de flesta stycken har han lyckats utomordentligt väl.

Slagsida åt det amerikanska

Hans omfattande erfarenhet av framför allt barnbrännskador gör motsvarande kapitel i boken extra intressanta. Författarens forskningsbakgrund inom brännskadeområdet gör att boken har ett stort djup i detta avseende, även om urvalet av medförfattare i viss mån rekryterats från grupper med uppfattning liknande hans egen. Bland annat saknas emellanåt representation från andra världsdelar. Det finns intressanta behandlingsalternativ också utanför USA, och dessa borde finnas med i ett verk som skall anses heltäckande. Avsnittet om intensivvårdsrelaterade frågor måste också anses bra belysta med hänsyn tagen till att detta inte är en ren intensivvårdsbok.

Boken omfattar 60 kapitel som är skrivna av 82 internationellt mer eller mindre kända författare, huvudsakligen från USA, men några också från England, Österrike, Australien och Japan. Boken är uppdelad i nio sektioner.

Introduktionssektionen poängterar teamtänkandet i brännskadevården, där patientens olika behov tillfredsställs via de olika i brännskadeteamet ingående vårdgivarnas speciella kompetens. Det multidisciplinära angreppssättet för vård av denna utsatta patientgrupp betonas boken igenom. Den fortsatta epidemiologiska redovisningen av brännska-

dedata från USA har kanske begränsat värde för den svenske läsaren även om den därpå följande behandlingsresultatssammanställningen är mycket intressant.

Heltäckande om brännskadevård

Det andra avsnittet berör tidig behandling och inkluderar speciellt delar som katastrofplanering, kommunikation, transport, utrustning och bemaning. Den prehospitla behandlingen inklusive tidig vätskebehandling är välbelyst även om de engelska vätskesättningsalternativen lyser med sin frånvaro och en mer fullständig diskussion om kolloiders betydelse i detta avseende saknas. Kapitlet om »The pathophysiology of the burn shock and the burn edema» är synnerligen välskrivet och intressant att läsa.

Det tredje avsnittet är centrerat runt brännskadesåret. Här finns avsnitt som: brännskadesårets patofysiologi; poliklinisk brännskadebehandling; bedömning och sårbehandling; sårinfektioner; hudbanker och andra hudsättningsalternativ. Här noterar man att boken är författad av många olika författare i det att rikligt med upprepningar förekommer. Det fjärde avsnittet, ett av bokens bästa, berör inhalationsskador. Här noterar man, jämfört med svenska rekommendationer (Giftinformationscentralen), en mer konservativ inställning till hyperbar syrgasbehandling av kolmonoxidförgiftningar.

Det femte avsnittet, bokens mest omfattande, har ett något brokigt innehåll där kanske vissa avsnitt skulle passa bättre i andra delar av boken. Avsnittet, som kallas »traumasvaret» innehåller kapitel om: sirs, nutritionseffekter på det metabola traumasvaret; modulering av traumasvaret; nutrition till den brännskadade patienten, mineralomsättningen; vitaminbehov; hypofosfatem; muskuloskeletala effekter; immunsvaret och strategier för intervention; hematologiska och akutfasreaktioner; multipel organsvikt och dess behandling i förhållande till respektive organ; fortsatt patofysiologi vid brännskador, omvårdnadsdetaljer, och brännskador hos gamla och barn.

Ett mycket läsvärt avsnitt är den sjätte sektionen som belyser elektriska, kyl-, kemiska- och strålningsskador. Exfoliativa och nekrotiserande mjukdelsskador är också representerade.

De sista tre sektionerna berör de kliniskt och för slutresultatet av behand-

lingarna så viktiga avsnitten rehabilitering, rekonstruktion och psykologi. Dessa avsnitt framstår som speciellt viktiga i det att motsvarande kunskap är svår att finna i andra sammanhang än bokkapitel, och uppdaterade, heltäckande sådana inom detta område är få.

Däremot är inte avsnittet om narkosgivning till brännskadad patient lika välskrivet, trots kaptielförfattarnas fina rykte. Dels är avsnittet behäftat med många upprepningar av vad som skrivits i andra delar av boken, dels beskrivs anestesigivningsteknikerna mest i generella termer och är sällan inriktade specifikt på brännskadeproblematiken.

Avsnittet om brännskadesmärta är välskrivet och behandlar de modernaste smärtlindringsteknikerna i ett multidisciplinärt perspektiv. Detta avsnitt är en av de bättre i boken.

Sammanfattningsvis kan sägas att även om boken brottas med en del smärre missar så har författaren redan i första editionen väl lyckats förse läsaren med en heltäckande bok om brännskadevård. •

Klassiker om klinisk kemi i ny omarbetad upplaga

P O Ganrot, Anders Grubb, Johan Stenflo. **Laurells klinisk kemi i praktisk medicin**. 7:e upplagan. 676 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1997. Pris ca 1 080 kr. ISBN 91-44-00490-7.

Recensent: Elvar Theodorsson, professor och verksamhetschef, institutet för klinisk kemi, Universitetssjukhuset i Linköping.

Boken »Laurells klinisk kemi i praktisk medicin» är bland de vanligaste böckerna, alla kategorier, på vårdavdelningar, mottagningar och vårdcentraler i Sverige. Den har vunnit denna välförtjänta position under sin 30-åriga historia och utveckling och visar därmed också den stora betydelse som laboratoriemedicinsk diagnostik har i det dagliga sjukvårdsarbetet. I de senaste upplagorna – speciellt den allra senaste